

Τριάντα και μια νύχτα

▲ «Αλυκές τα σώματά μας, για να στεγνώσουν πάνυγρα τα αυγουσιάτικα όνειρά μας, πάλλευκοι σωροί στα θαλασσινά τηγάνια... Ποιος κοιμάται ναυαγός μέσα στον Αύγουστο;».

Του **ΗΛΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ**

Στα ματόκλαδά του πάνω
δοκιμή του ανθού να κάνω...
Απονε, σου κύνω, έλα,
μαγικά στα μάτια τρέλα:
ύπνο πια στο ξυπνητό του
δε θα δει το βλέφαρό σου,
θα τον διώχνει ο Ερωτας....

(Ο Πουκ σταλάζει
το μαγικό βοτάνι,
στο Όνειρο θερινής νύχτας
του Σαίξπηρ)

ΚΡΗΤΙΚΗ αλισάχνη τα χείλη μας, αλός άχνη στ' αγρυπνισμένα βλέφαρά μας, διψασμένη η ψυχή μας για όνειρα στο αυγουσιάτικο νησί που ναυαγήσαμε, σπονδή στις ξέρες από το δέπας του ήλιου στο νυκτερινό ταξίδι του προς το Ερεβος. Αλυκές τα σώματά μας, για να στεγνώσουν πάνυγρα τα αυγουσιάτικα όνειρά μας, στοιβαγμένοι πάλλευκοι σωροί στα θαλασσινά τηγάνια. Διψασμένα όνειρα ημερονυκτίων, θαλασσοδαρμένα, ιδροκοπημένα, εξατμισμένα, με αναπάντητη την απορία: Ποιος κοιμάται ναυαγός μέσα στον Αύγουστο; Μέγιστη αγρύπνια μέσα στο πιο μεγάλο, το διαρκές ενύπνιο των διακοπών, στην αδιάλειπτη εγρήγορση των πόθων που μάχονται κάθε τεχνητή παραίσθηση, πλην της διονυσιακής ευωχίας. Η μέρα απέραντος πόντος καταφεύγει να υγράνει την αγκαλιά των νυκτερινών κόλπων. Η μέρα ατέλειωτο ακρωτήριο εισχωρεί βαθιά στη θάλασσα της νύχτας, κι η υγρή νύκτα εξημερώνεται φλεγόμενη στις πυρκαγιές του μεσημεριού. Όνειρα ημερήσιων ύπνων αναζητούν τις ερμηνείες τους στα νυκτερινά φώτα κι αποκρυπτογραφούνται στην αυγουσιάτικη πανσέληνο.

► «Και το ψηλό αιγαιοπελαγίτικο καμπαναριό του κοιμητηρίου των προγόνων να μεταμορφώνεται σε γιγάντιο κορμί ερωτικού κούρου».

Βοή αγαπημένη σε όλες τις φάσεις της σελήνης, σύντροφε Πουκ, βοήθησέ μας... Από τις ελάχιστες ώρες της αυγουσιάτικης κοιμήσεώς μας, νυκτερινής ή ημερήσιας, ας ζωντανέψουν τριάντα και μία νύκτες παραμυθίας θερινών ονειρών. Θερινά όνειρα-καμώματα της μέρας, που να τα βλέπει η νύκτα και να γελά ή να κλαίει... Κι ας πουν οι ανέραστοι καλοθελητές πως είναι η γλώσσα μας παλιού καιρού στολίδι και καπνός του νου από αρχαία φωτιά... Κι ας ανακράξουν, Αύγουστε, δεν είσαι μήνας, είσαι δυνάστης, αυτοκράτορας και το θερινό κράτος σου αδιάκοπο, ανατρεπτικό, αναπάντεχο, αντιφατικό, ανεργάτιστο, χωρίς αύριο, αλλά σφύζον νύχτα και μέρα, επί δικαίων και αδικών, επί ενυπνίων και συνειδότην. Και τα εκουγκρονημένα ράσα και σινιέ κοστούμια ας μας διαβάσουν τα αφοριστικά τους, μηρυκάζοντας μια ίδια αιωνιότητα με τις μοντέλες της τηλοψίας, καθαγιάζοντας εμπορικότητα τα ποσοστά εξουσίας του κόσμου τούτου. Εμείς ταγμένοι πλέον σε μη εμπορευσίμα οράματα και θαύματα... Οι αργυραμοιβοί πούλησαν ό,τι πούλησαν απ' τα όνειρά μας, αφήνοντάς μας μόνο σε πληθωρισμό τους εφιάλτες. Μα εμείς, κεφάλια αγύριστου ύπνου, αυγουσιάτικου, ακόμη ονειρευόμαστε, και nun και αεί γεννοβολάμε ατόκια στα, δωρίζοντάς τους στο εξής μόνο τους βραχνάδες μας με ροδοζάχαρη πασπαλισμένους.

1-4 Αυγούστου. Τιτάνια, Ουράνια Βασίλισσα των ξωτικών, άκουσέ μας. Η γαίδουροκεφαλή-σελήνη, στέμμα στην ωρή ωραιότητά σου. Στα πόδια σου η Κυθήρεια Ελέσα, με ποικιλμένο φόρεμα από τα χαλίκια και το χάμα του βουνού που έσκισε να περάσει για να σε υπηρετήσει. Δεξιά δορυφορείσαι από τους επτά Μακκαβαίους κι αριστερά σου οι κοιμηθέντες εν Εφέσω επτά παίδες. Κι εγώ μαζί τους άγρυπνος μες στη σπηλιά στον μακρύ τον ύπνο, 200 ετών, στις νύκτες του Δεκαπενταύγουστου σου ψέλωνω... Γεθ-σημανή το κωρίον. Και το ψηλό, αιγαιοπελαγίτικο καμπαναριό του κοιμητηρίου των προγόνων να μεταμορφώνεται σε γιγάντιο κορμί ερωτικού κούρου. Ηδονικοί μπροί γλυμμένοι από φως ιλαρόν, και στο χρυσό εφηβαίο να φυτρώνει ως κάτω η ορμή της ζωής, καμπάνα-με σκοινί, προσκαλώντας να σημάνομε αυγουσιάτικη Ανάσταση των πόθων. Η βυζαντινή μου μοίρα πάντα να θέλει κάθε αυ-γουσιαίο συγγενές του γούστου και των αισθήσεων. Ομως εσύ, Περσεφόνη μου, κοιμήσου Γεθ-σημανή το κωρίον... κι εσύ, βασίλισσα των ξωτικών, καλώς να μας δεχτείς... Να, ξεκινάμε, τρέχομε, ξεφεύγομε, πετάμε πάνω απ' την πόλη, με το σύννεφο άλογο και το άστρο καλινάρι στον ουράνιο καλπασμό μας. Σύντροφε Ενδημίωνα-Πουκ, με το βοτάνι σου συνάγειρέ μας...

5. Να, καταφθάνει η Μαργαρίτα πετώντας πάνω σε χαλί, και μας καλεί φορώντας τα πιο μυτερά τακούνια για ένα ταγκό στις αμμουδιές της Σκιάθου και του Κάλαμου.
6. Αυγούστου. Μεταμορφωμένες φιλιες κι

Τες θερινών ονείρων

αγάπες. Το 'δαν δεν το 'δαν σε όνειρο, είναι καλεσμένοι στην θαβώρεια μάζωξή μας, η Αννα, η Αθηνά, ο Μάκκς, η Μαρία, η Ελλην, η Ιωάννα, η Φίλια, που δεν γνωρίζω πια τα όνειρά τους. Ο Αντώνης, ο Ζάκος, η Ειρήνη, η Μαρουλιώ, ο Θανάσης, κι όσοι έφυγαν κι όσοι χάθηκαν κι όσοι αγαπήθηκαν κι όσοι πια να απαντήσουν δεν μπορούν. Κι ακόμη, όσοι δεν ρωτήθηκαν, η Ιόλη, η Αφροδίτη, η Χρύσα, η Αμαλία κι ο Νίκος, η Νίκη, η Ασπασία κι ο Γιάννης, ο Θόδωρος, ο Τάσος, ο Κρίτων, η Ευτυχία. Κι ακόμη η Βαγγελία με την Εύη, που ποτέ τους δε θυμούνται ή δε θέλουν να θυμούνται τα όνειρά τους.

7. Φτάνει ο Κωστής φωνάζοντας: σπάσαν τα νερά..., κυνηγημένοι από τους λύκους των βουνών, κρατώντας ένα καλάθι όψιμα πηλωρεϊτικά κεράσια. Κι απ' το μπαλκόνι του το πιο λαμπρό φεγγάρι να προβάλλει μέσα από τη θάλασσα κατά του Αθω την μεριά. 8. Ερχεται η Γίτσα, λυτρωμένη από την καταδίωξη μελισσοφάγου αρκούδας, προσφέροντας την απόλυτη γεύση του πέστο. Στα πόδια της η ρωμαϊκή αγορά, κι απ' το παράθυρό της η κορφή του Ολύμπου. 9. Στα ματόκλαδά σας πάνω δοκιμή του ανθού θα κάνω... 10. Να κι η Εφη-Αστάρτη, μ' έναν χρυσό σταυρό κρεμασμένο στον λαιμό, με την αέναη ευφορία του Ναού και της έκδοσής της, εκσφενδονίζοντας τους Ονειροκρίτες στα σκουπίδια, πάντα πιο πολύ πιο πολλοί...

11. Καταφτάνει ιπτάμενη και η Βίκυ, δροσερή κι ωραία μ' ένα ζεϊμπέκικο στο πιο αφράτο σύννεφο, πάνω από την πόλη. 12. Πετά κι ο Γιάννης, αλμπατρός πάνω από τον Χριστό του Ντετζανέιρο, με φτερούγες από φύλλα μαρακούγια. Σύναξη ρυθμών, χρωμάτων, γεύσεων, φίλων που ξεφεύγουν, πετούν κι όλο πετούν στα όνειρά τους. 13. Κι η Νανά, σε μια δέσμη φωτός αστραπιαία μεταφέρεται στους Δελφούς της Πυθίας. Κυρίες και κύριοι, Καλοσπέρα σας, τα πιο γαλάζια μάτια μέσα στο βελούδο. Μα ποιο είναι το πυθόχρηστο των τριών που σουλατσάρουν στην παραλία του Γαλαξιδιού ή των παέλια στην Αιώνια Πόλη; Αραγε θα προλάβουν να φτάσουν; 14. Να κι ο Κωστής του Μεραμπέλου, άνθρωπος όλων των μινών, κάνει τα χέρια του φτερά, πετά και προσπαθεί να φτάσει, ξεφεύγοντας από το πολυεθνικό στράτευμα των μισθοφόρων και από τους σκελετούς που τον κυνήγησαν στην αφητηρία των λεωφορείων της Χώρας.

15 Αυγούστου. Φίλοι, απόστολοι εκ περάτων συναθροισθέντες ενθάδε, ας ψάλλομε: Χρυσοπλοκότατε πύργε, ηλιοστάλακτε θρόνε, από την Κρήτη ως την Μολδαβία του Αγγέλου. Μητέρα, των αγγέλων γλυκασιμέ, σελήνη που στο χρυσό το φως σου αποκοιμάσαι. Στην κοιμήσή σου, να, το ολοστρόγγυλο φεγγάρι χαμπλώνει, τεράστια χρυσή σφαίρα χαμπλώνει, χαμπλώνει, απλώνεται παντού κι ακόμη χαμπλώνει, τεράστιο... Κι ο θόλος του ουρανού μόνο φεγγάρι.... Δεν έχει η νύκτα πια ουρανό, τη γέμισε το ολόλαμπρο χρυσό φεγγάρι, που πέφτει, πέφτει κι έρχεται στην ανοικτή πα-

λάμη του Μολδάβου Αγγέλου. Σε άφατες μεταστύσεις, μεταστάσεις της ουράνιας σφαίρας, ο ουρανός-φεγγάρι γίνεται εικόνη κι ύστερα χρυσόβουλο, που ανοιγόντας το κιλιάδες γράμματα χρυσά, αργυρά, ολοπόρφυρα, πέφτουνε τριγύρω του, από το Α ως το Ω.

16. Κι έγινε η σύναξη των ονείρων της Κοιμήσεως, σύναξη των φίλων που μετακινούνται εν νεφέλαις. Μα ποια είναι η χώρα, ποια είναι η Πόλη που βρεθήκαμε; Μην απορείς και μη ρωτάς, μου λέει η Μιράντα, θεά της πιο αναπάντεχης τρικυμίας των άστρων. Ασε τα γράμματα πεφτάστερα να πέφτουν σαν φλουριά απ' τα κιτάπια της σελήνης, πάρε το χέρι μου που αρνείται να χαράξει τη γνώση και τη μνήμη, αθανασία είναι η αφή και ο λόγος, και μας φτάνει. 17. Είναι η Πόλη κυκλωμένη από βελούδινες καπιτονέ γαλέρες Σταυροφόρων, μας λέει, επόπτης-θεατής, ο Τίτος. Το πορφυρό βελούδο καθρεπτίζεται και βάφει μια θάλασσα Φωσφόρου, στο συλλεκτικό διαγούμισμα μιας πόλης που κοιμάται. Ιασπισ, μάργαρον, φίλντισι, όνυκας, σμαράγδι, αμέθυστος, ριγμένα στο απέραντο βελούδο του πιο αυγουσιτιάτικου, αυτοκρατορικού ονείρου κληδής και πληθούς. 18. Και ψηλά από τον Κοριτσόπουργο του Λέανδρου ή του Γαλα-

▲ «Μα ποια είναι η χώρα, ποια είναι η Πόλη που βρεθήκαμε;».

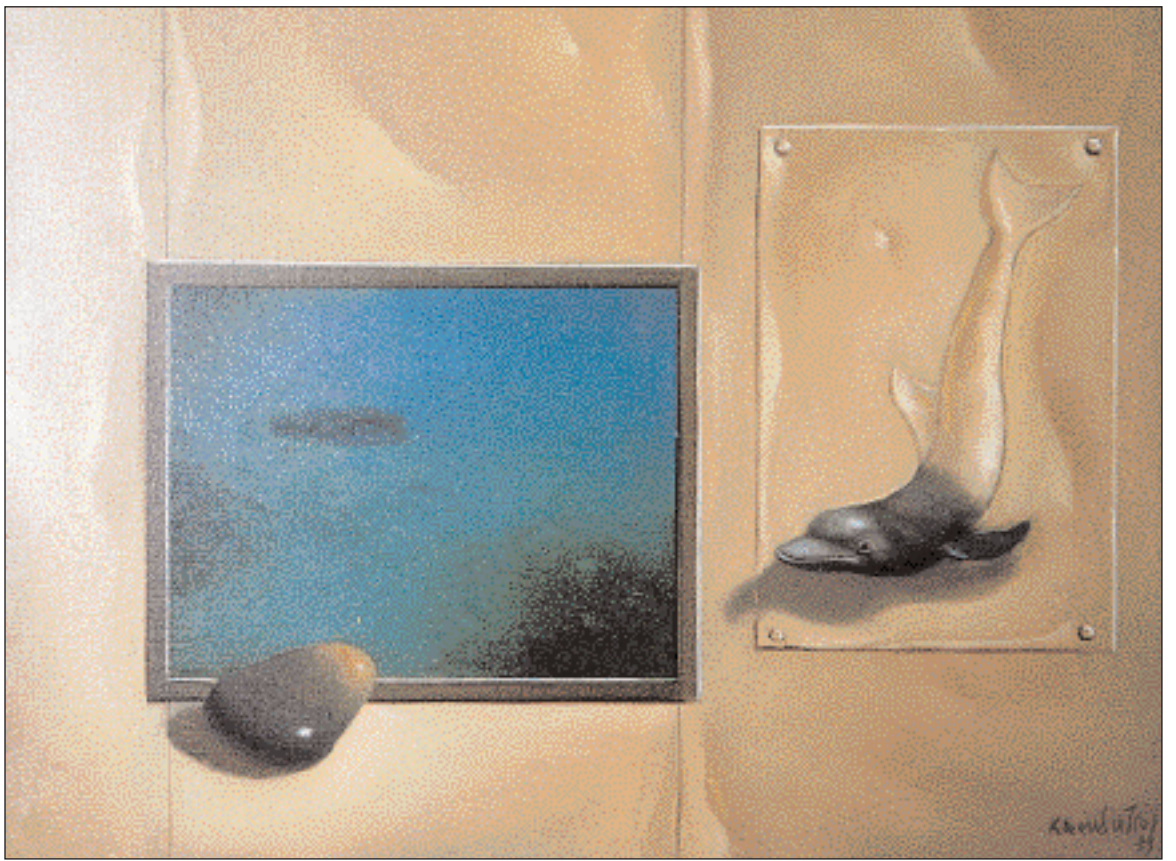

▲ « Δρόμοι, σκαλιά, υπόγεια... Πειάει και πέφτει ως το εφτασφράγιστο δωμάτιο των ηδονών και μουσηρίων, με τις βελούδινες κορτίνες και τα βαριά έπιπλα...».

τά θα πέσει η κόρη Δόμνα, για να τη δεχτεί στην πετάμενη πτώση της γυάλινος πύργος μες στη θάλασσα. Μέσα στη θάλασσα πετάει και πέφτει ως το εφτασφράγιστο δωμάτιο των ηδονών και μουσηρίων, με τις βελούδινες κορτίνες και τα βαριά έπιπλα. Βενετσιάνικη τράπουλα ανοιγμένη στο τεράστιο τραπέζι και μια ντάμα-γοργόνα, μισή ζωντανή μισή χάρτινη, να τη ρωτάει: -Ζει η βασίλισσα Αγάπη, Μιράντα-Ντόμινα, όταν ποντίζεται η σελήνη πίσω από τους ελαιώνες της Αιο-

λίας στο πιο θεσπέσιο πέλαγος; 19. Και στο ίδιο δωμάτιο, πάντα πορφυρά βελούδινο, πάντα ένας Τίτος μάς πετάει το γάντι και πετάει σε πτήση εσωτερικού χώρου, χωρίς να δίνει απάντηση στον γρίφο 3=1, 5=1 της Αντιφωνήτριας σελήνης. 20. Ένα καταφύγιο, ένα σπίτι, ένα δωμάτιο για να φτάσει, μ' όλες τις μουσικές γεύσεις στα χέρια της, η ολάνθιστη Ροδιά. Δρόμοι, σκαλιά, υπόγεια, αδιέξοδα, ταξί, λεωφορεία, μα πώς να τους ξεφύγει στο κυνηγητό... Οι δίσκοι πέφτουν, κομματιά-

ζονται κι η μουσική απορία συντηρημένη σε λευκαδίτικο ροδόξιδο-ροδόνερο, μητρικά φροντισμένο σε βουτζί με δυοσμαρίνι. **21.** Στην Εγκλουβή και στην Βασιλική, όχι, μη χάνεσαι, στη σκοτεινή δίνη που σε ρουφά ως την άβυσσο, Μαρία δελφινοκόριτσο. Το νησί με τις ολόλευκες ακτές σε προσκαλεί για φωτεινές βουτιές στο απέραντο γαλάζιο. **22.** Και τα δαμασκηνά μαχαίρια, Δημήτρη, δεν τα ακόνισες ακόμη, χαμένος στα μουσικά σου όνειρα, καθώς ποθείς ένα γύρισμα ταινίας υπό τας φιλύρας.... Φασμπίντερ, Βέντερς, Φελίνι; *Με βάρκα τη φαντασία* ή γυμνοπαιδιά ελληνιστικού μεσοπολέμου; **23.** Ένα δωμάτιο σ' ένα πέτρινο σπίτι, ένα οχυρό σπίτι να προστατέψει, να ζεστάνει τον Νίκο και τη γιαγιά Ελένη. Κι από το παράθυρό τους να βλέπουν ένα και δύο και τρία και τέσσερα καράβια στον χιονισμένο Βόσπορο. Ένα πέτρινο σπίτι, ...φτάνει πια, έλεος, τα ξύλινα γυαλί που κάθε τόσο βάζει τη φωτιά της η Κρητικιά γιαγιά, τα κείει και φεύγει για ταξίδι... **24.** Το 'πε ή δεν το 'πε το όνειρο, κι αν το 'πε και το ξέχασα; Απορία οικογενειακού τύπου. Λίγο Φελίνι, λίγο Πόλη, λίγα σαλιγκάρια και λελογισμένη αφοσίωση... δεν το θυμάμαι πια... *ένα σαπφείρινο μαβί* στο φιλμ που χρόνια τώρα πιστά ξεδιπλώνεται σε παρισινά καφέ, κρητικούς ελαιώνες και ανήσυχες θάλασσες, με διαρκές το σχόλιο της Βασιλείας: δακτυλίδι μέση, Χριστίνα μου. **25.** Γύφτισσα μ', -Αλβίνα, πέρα, μα πέρα για πέρα, από το καλό και το κακό, Σαλόμε-Χαλιμά σημειολογίας, στον καναπέ ή στον κόμβο της Βιοκαρπέτ π-ονειρεύεσαι τους Νούβιους για χάρη άλλων, βάλε στα χέρια τους τις πιο ξεφτιλισμένες βεργούλες να μας δείρουν, κόρη μ', -αλβανέζικα... **26.** Στα ματόκλαδά σας πάνω δοκιμή του ανθού θα κάνω... **27.** Κι εσύ Αμαζά μου, ξαναφτιάξε τον χάρτη της Ανατολής από την ανεμόεσσα Λήμνο, με όλα τα σουλτανικά φιρμάνια να τελαλιζονται στα μείντάνια... λησμονώντας πεισματικά πως θέλει απανειμά και σιωπή για ν' ανθίσει ο Ερωτας. Κι όμως ανθίζουνε τα ανεμοδαρμένα βράκια κι οι κάκτοι της ερήμου... **28.** Ανθίζουνε και τα θαλασσινά κρινάκια σε λιμνοθάλασσες από τη Γιάλοβα ως την Ελαφόνησο. Γύρω τριγύρω ασφαλισμένη με χρυσή αμμουδιά ή με βότσαλα που σατιρίζουνε ένα κύκλο την Προστασία και μέσα η Λίνα λούζεται στη σκιά της Νίδας και του Ισμαρού. **29.** Θάλασσες, λίμνες, όχθες στο χρώμα του κρόκου και της ώχρας. Ο Γιώργος βάζει το κέρμα στο μηχανήμα για μια πορτοκαλάδα και στο ποτήρι πέφτει ένα καναρίνι. Απρόσκλητη ερμηνεία το αρχαίο επίγραμμα του ερωτικού πουλιού μες στο κρασί: *Πήρα το κρασί και το 'πια, τώρα σε όλο το κορμί μου τα φτερά με γαργαλούνε.* **30** Αυγούστου. Ολα ωραία και μεγάλα φωτισμένα, Κωστή... Γυάλινος κόσμος, με αραιή βροχή χρυσόσκονης που ανακατώνεται σε μια δίνη από χρώματα κρυστάλλινα και ηλεκτρισμένα, στο χρυσοπράσινο των δέντρων, των υγρών βουνών, στο γαλάζιο του ουρανού, στο μαβί του ορίζοντα και στο απροσδιόριστα μενεξεδένιο της θάλασσας. Ζωγράφος-πειρατής, κουρσάρος των χρωμάτων, νεκρανασταίνεσαι από τον αιώνιο ύπνο του νεκρού ιερέα, και κυνηγάς για να συλλάβεις με το βλέμμα και με το φακό της μηχανής το αρχέτυπο ως έκτυπο. Γυάλινος κόσμος... κλικ, και η κάμερα-μνήμη γεμίζει από νερό και ενταφιάζει ασύλληπτα τα *ινδάλματα της ηδονής...* που μένουν ως υδατογραφία στη μνήμη. Μα εδώ, as σταθώ...

▲ «...Μαρία, δελφινοκόριτσο. Το νησί με τις ολόλευκες ακτές σε προσκαλεί για φωτεινές βουτιές στο απέραντο γαλάζιο».

▲ «... Φιλμ που χρόνια τώρα πισιά ξεδιπλώνεται σε παρισινά καφέ, κρητικούς ελαιώνες και ανήσυχες θάλασσες...».

31 Αυγούστου. Θάλασσα του πρωινού και ανέφελου ουρανού... Και να που ανοίγει η μέρα του γαλαίου τις πόρτες. Κι εγώ που ξενυχτούσα τους νεκρούς με έγνοια τους φίλους μου και αγαπημένους, μετρώντας το ύψος της παλιρροίας δε βρήκα ελάφι με σταυρό στα κέρατα ούτε ένα πέταλο λωτού. Γυρνά και ο γαλαξίας από το άλλο πλάι και αποκοιμήθηκε γλυκά, κι ούτε

του ήλιου το άρμα τον ξυπνά ούτε τα αστέρια που του λυούνται από το ζωνάρι του. Μα ποιο 'ναι το όνειρο, η ίδια η ζωή λεπτή χορδή στο σάζι, παίζει και σπάζει; Αραγε, ζήσαμε, παίξαμε ή ονειρευτήκαμε πάνω σε σκηνή; Ακόμη κι όταν καταρρεύσει ο Τοίχος στα όνειρα των θερινών νυχτών μας, στη σκηνοθετημένη παράσταση του Πουκ, είναι να αναρωτιέσαι και να ψάχνεσαι, μέσα στον Ρεμβασμό του διπλού δεκαπενταύγουστου, εν τέλει, Τοίχε, τίποτε δε χώριζες, αλήθεια ή όνειρο; Και, όπως, στη σεξίπυρεια Τρικυμία ο Πρόσπερος και μεις, σαν γίνουν άφαντα χοροί, γλέντια, νεράιδες και λιοκαμένοι θεριστές του Αυγούστου, θα πούμε: *Είμαστε από την ύλη που είναι τα όνειρα φτιαγμένα, και τη ζωή μας την περιβάλλει ολόγυρα ύπνος...*

Αν πειράξαμε κανέναν, οι ίσκιοι εμείς, για σκεφτείτε και διορθώνεται το πράμα. - Εδώ πέρα εκοιμηθήκατε όλοι εσείς κι όνειρο ήταν οι οπτασίες σ' αυτό το δράμα και σαν όνειρο, ασυνάρτητο, κουτό, τιποτένιο: μη μας βρίσετε γι' αυτό...

(Ο Πουκ στον Επίλογο στο Όνειρο θερινής νύχτας του Σαίξπηρ, μτφ. Β. Ρώτα)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Οι πίνακες είναι του Κωστή Μουδάτσου, που εκθέτει 1-10 Αυγούστου στη Μύρινα της Λήμνου.